บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกส้มตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวานในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ความรู้เรื่องระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม และทัศนคติต่อระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม กับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มของเกษตรกรผู้ปลูกส้ม ตลอดจนปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยที่มีต่อระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวาน

ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เกษตรกรที่ได้ยื่นขอใบรับรองฟาร์มตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 76 ราย เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์เกษตรกร และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package for Social Science) เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ความรู้เรื่องระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม และทัศนคติต่อระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มกับตัวแปรตาม ได้แก่ การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มของเกษตรกรผู้ปลูกส้ม และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) โดยวิเคราะห์แบบนำเข้าทุกตัวแปร (enter method)เพื่อหาตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลได้ดังนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลด้านลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคมและการปฏิบัติเกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวานของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 75.0 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 47.1 ปี ร้อยละ50 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสบการณ์ในการปลูกส้มน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี และมีประสบการณ์ในการปลูกส้มเฉลี่ย 5.5 ปี มีรายได้จากการขายผลผลิตส้มมากกว่า 200,000 บาทต่อปี และมีรายได้จากการขายผลผลิตเฉลี่ย 350,000.8 บาทต่อปี มีพื้นที่ปลูกส้ม 6-10 ไร่ มีพื้นที่ปลูกส้มเฉลี่ย 13.2 ไร่ มีแรงงานที่ใช้ในการผลิตส้มน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 คน มีแรงงานที่ใช้ในการผลิตส้มเฉลี่ย 4.9 คน สำหรับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ได้รับจากเอกสาร, ใบปลิวต่างๆ เกษตรกรร้อยละ 52.6 เข้ารับการฝึกอบรม 1 ครั้ง เฉลี่ย 1.5 ครั้ง เกษตรกรร้อยละ 57.9 ติดต่อเจ้าหน้าที่ 1 ครั้ง เฉลี่ย 1 ครั้ง เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.5 ไม่ได้เป็นผู้นำทางสังคม

2. ข้อมูลด้านลักษณะพื้นฐานของการปฏิบัติเกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.8 ไม่ได้มีสวนส้มอยู่ใกล้ หรืออยู่ในแหล่งอุตสาหกรรม ที่ทิ้งขยะ หรือพื้นที่ที่มีความเสี่ยง และเกษตรกรที่มีสวนส้มอยู่ใกล้ หรืออยู่ในแหล่งอุตสาหกรรม ที่ทิ้งขยะ หรือพื้นที่ที่มีความเสี่ยงที่ได้ส่งตัวอย่างดินไปวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบคุณภาพของดิน ร้อยละ 85.7 เกษตรกรร้อยละ 100 ได้มีการบันทึกรายละเอียดการเก็บตัวอย่างดินลงในแบบบันทึกรวมทั้งเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์ดินไว้เป็นหลักฐาน แหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตส้มตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 56.6 ใช้น้ำในแม่น้ำ ลำธาร และคลอง เกษตรกรร้อยละ 60.5 ไม่ได้ทำการเก็บตัวอย่างน้ำเพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนเนื่องจากสารเคมี แร่ธาตุ นอกจากนั้น เกษตรกรร้อยละ 100 แยกสถานที่เก็บรักษาสารเคมีทางการเกษตรไว้ห่างจากที่พักอาศัย สถานที่ประกอบอาหาร และแหล่งต้นน้ำ หรือบริเวณที่น้ำไหลผ่าน และเกษตรกรร้อยละ 92.1 มีการเก็บรักษาแบบบันทึกและเอกสารสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

3. ความรู้ของเกษตรกรผู้ปลูกส้มเกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวาน

พบว่า เกษตรกรมีความรู้ในบางข้อที่เกษตรกรมีค่าร้อยละในระดับต่ำ คือ ข้อ 5 แหล่งน้ำที่อยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรมสามารถนำมาใช้ในการผลิตส้มได้ และข้อ 14 แหล่งปลูกส้มต้องสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 750 เมตร และมีความลาดเอียงไม่เกิน 12% ดังนั้นในการให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้ปลูกส้มเกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นควรเน้นให้ความรู้ในเรื่องแหล่งน้ำที่สามารถนำมาใช้ในการผลิตส้มได้ เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง หรือสามารถเผยแพร่ข้อมูลให้แก่เกษตรกรรายอื่นได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งเรื่องการทราบถึงแหล่งปลูกส้มจะต้องสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 750 เมตรและมีความลาดเอียงไม่เกิน 12%

4. ทัศนคติของเกษตรกรผู้ปลูกส้มเกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวาน

ในคะแนนเต็ม 2 คะแนน พบว่าเกษตรกรมีคะแนนการปฏิบัติเฉลี่ย 1.66 คะแนน ถือว่าเกษตรกรผู้ปลูกส้มมีทัศนคติที่เหมาะสมหรืออยู่ในระดับสูง แต่ยังมีบางข้อที่เกษตรกรมีทัศนคติที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ การเก็บสารเคมีทางการเกษตรต่างๆ ไว้รวมกัน มีคะแนนทัศนคติ 0.95 การให้ปุ๋ยคอกและปุ๋ยชีวภาพในช่วงที่ใกล้เก็บเกี่ยวได้ มีคะแนนทัศนคติ 0.99 และคำแนะนำเรื่องการใช้สารเคมีตามรายละเอียดในคู่มือจีเอพีส้มเป็นสิ่งที่เพียงพอแล้ว มีคะแนนทัศนคติ 1.30

5. การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มของเกษตรกร

ในคะแนนเต็ม 2 คะแนน พบว่าเกษตรกรมีคะแนนการปฏิบัติเฉลี่ย 1.72 คะแนน ถือว่าเกษตรกรที่ปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มมีการปฏิบัติเหมาะสมดีมาก โดยแยกออกเป็นการปฏิบัติด้านจัดการสุขลักษณะสวนมีคะแนนการปฏิบัติ 1.90 คะแนน การปฏิบัติด้านการจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรมีคะแนนการปฏิบัติ 1.77 คะแนน ด้านการจัดการปัจจัยการผลิตมีคะแนนการปฏิบัติ 1.39 คะแนน ด้านการปฏิบัติและควบคุมการผลิตมีคะแนนการปฏิบัติ 1.70 คะแนน และด้านการบันทึกและควบคุมเอกสารมีคะแนนการปฏิบัติ 1.64 คะแนน ซึ่งถือว่าเกษตรกรมีการปฏิบัติเหมาะสมดีมาก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

จากการวิเคราะห์การปฏิบัติแต่ละข้อพบว่า มีบางข้อที่เกษตรกรได้คะแนนปานกลาง คือ เรื่องปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ ได้แก่ ปุ๋ย สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ที่ไม่สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาได้หรือไม่น่าเชื่อถือ ได้ส่งปัจจัยการผลิตนั้นไปยังหน่วยงานหรือห้องปฏิบัติการที่เชื่อถือได้เพื่อตรวจวิเคราะห์ มีคะแนนการปฏิบัติ 1.08 และการบรรจุส้มในกล่องกระดาษลูกฟูกได้ใช้กระดาษลูกฟูกคั่นระหว่างชั้นและระหว่างผลส้มมีคะแนนการปฏิบัติ 1.08 เช่นกัน และภายหลังการตัดแต่งกิ่งแล้ว ทาแผลด้วยคอปเปอร์ออกซีคลอไรด์ หรือปูนแดง หรือปูนขาว เพื่อป้องกันเชื้อรามีคะแนนการปฏิบัติ 1.32 คะแนน ตามลำดับ

6. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวาน

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ดูค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระกับการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกส้มตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวาน

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบนำเข้าทุกตัวแปร (enter method) พบว่า มีตัวแปรอิสระ 3 ตัว คือ อายุ ความรู้เรื่องระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม และทัศนคติต่อระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม มีความสัมพันธ์กับคะแนนการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม และการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระ ได้แก่ อายุ ความรู้เรื่องระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม และทัศนคติต่อระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม จะมีผลต่อคะแนนการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมประมาณร้อยละ 51.90 โดย อายุ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้เรื่องระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม และทัศนคติต่อระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม สามารถพยากรณ์คะแนนการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ซึ่งสามารถสรุปเป็นสมการถดถอยพหุการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม ได้ดังนี้

การปฏิบัติฯ = 1.327 ความรู้ GAP ส้ม + 0.022 อายุ – 0.794 ทัศนคติต่อ GAP ส้ม

ส่วนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามของเกษตรกรผู้ปลูกส้มตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

จากการใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียรสัน (Pearson Product Moment Correlation; r) พบว่า ส่วนใหญ่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในระดับต่ำถึงปานกลาง ไม่เกิดปัญหา Multicollinearity ที่จะทำให้ค่า R^2 เปลี่ยน เพราะค่าสัมประสิทธ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทั้งหมด ไม่มีค่าใกล้เคียงกับ 1 หรือ 0.7

7. ผลการวิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกส้มที่มีต่อระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวานของเกษตรกรผู้ปลูกส้มในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกส้มตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ความรู้เรื่องระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม และทัศนคติต่อระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม กับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มของเกษตรกรผู้ปลูกส้ม ตลอดจนปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยที่มีต่อระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม พบว่ามีบางเรื่องที่เกษตรกรมีคะแนนความรู้น้อย คือ แหล่งน้ำที่อยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรมสามารถนำมาใช้ในการผลิตส้มได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่ทราบถึงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม ว่าน้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิตและน้ำที่ใช้ล้างผลผลิตหลังเก็บเกี่ยว ควรเป็นน้ำที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการใช้ในการเกษตร ต้องไม่ใช้น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนสิ่งที่อันตราย กรณีจำเป็นต้องใช้ ต้องมีหลักฐานหรือข้อพิสูจน์ที่ชัดเจนว่าน้ำนั้นได้ผ่านการบำบัดน้ำเสียมาแล้ว และสามารถนำไปใช้ในกระบวนการผลิตได้ นอกจากนี้แหล่งปลูกส้มต้องสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 750 เมตร และมีความลาดเอียงไม่เกิน 12%

ส่วนในแง่ของทัศนคติของเกษตรกรเกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม พบว่ามีบางเรื่องที่เกษตรกรเห็นด้วยคือ การเก็บสารเคมีทางการเกษตรต่างๆ ไว้รวมกัน ซึ่งเป็นทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง เพราะจะทำให้เกิดการคละปนกันของสารเคมีทางเกษตร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ดังนั้น ควรแยกเก็บเป็นหมวดหมู่ ไม่ปะปนกันระหว่างปุ๋ย สารควบคุมการเจริญเติบโตพืช สารเคมีป้องกันกำจัดโรค สารเคมีป้องกันกำจัดแมลง สารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช และอาหารเสริมต่างๆ อีกทั้งต้องปิดป้ายแสดงให้ชัดเจน และสารเคมีแต่ละชนิดต้องจัดเก็บในภาชนะปิดมิดชิด สำหรับสารเคมีที่เปิดใช้แล้วห้ามถ่ายออกจากภาชนะบรรจุเดิม สำหรับการให้ปุ๋ยคอกและปุ๋ยชีวภาพในช่วงที่ใกล้เก็บเกี่ยวได้นั้น เป็นทัศนคติที่เกษตรกรควรแก้ไข เพราะการให้ปุ๋ยคอกและปุ๋ยชีวภาพในช่วงที่ใกล้เก็บเกี่ยวนั้น จะก่อให้เกิดการปนเปื้อนของจุลินทรีย์กับผลผลิตได้ จึงควรหลีกเลี่ยง ส่วนคำแนะนำเรื่องการใช้สารเคมีตามรายละเอียดในคู่มือจีเอพีส้มเป็นสิ่งที่เพียงพอแล้วนั้นควรปฏิบัติควบคู่ไปกับการฝึกอบรมเกษตรกรให้รู้จักวิธีการใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างถูกต้อง

สำหรับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม พบว่ามีบางข้อที่เกษตรกรได้คะแนนน้อย คือ เรื่องปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ ปุ๋ย สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ที่ไม่สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาได้หรือไม่น่าเชื่อถือ ได้ส่งปัจจัยการผลิตนั้นไปยังหน่วยงานหรือห้องปฏิบัติการที่เชื่อถือได้เพื่อตรวจวิเคราะห์มีการปฏิบัติเหมาะสมปานกลาง เนื่องจากเกษตรกรไม่รู้ว่าจะส่งไปวิเคราะห์ที่ไหน ประกอบกับต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการวิเคราะห์ อีกทั้งเกษตรกรไม่ได้มีความสนใจในเรื่องนี้ เพราะคิดว่าร้านที่ตนเองซื้อนั้น ปัจจัยการผลิตทุกอย่างเชื่อถือได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับคำแนะนำหลักการปฏิบัติตามระบบการผลิตส้ม ของกรมวิชาการเกษตร (2546) ที่ได้กล่าวว่า การใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างถูกต้องและเหมาะสมนั้น ต้องห้ามใช้สารเคมีที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ตามเอกสารสนับสนุนรายชื่อวัตถุอันตรายที่ห้ามใช้ในการเกษตร และต้องใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับรายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้าอนุญาตให้ใช้

เรื่องการบรรจุส้มในกล่องกระดาษลูกฟูก ได้ใช้กระดาษลูกฟูกคั่นระหว่างชั้นและระหว่างผลส้มมีการปฏิบัติเหมาะสมปานกลางนั้น เนื่องจากส่วนใหญ่แล้วพ่อค้าจะมารับซื้อที่สวนและนำตะกร้ามาเพื่อทำการบรรจุ ทำให้เกษตรกรไม่ได้บรรจุส้มในกล่องกระดาษลูกฟูกและใช้กระดาษลูกฟูกคั่นระหว่างชั้นและระหว่างผลส้ม ส่วนเรื่องภายหลังการตัดแต่งกิ่งแล้ว ทาแผลด้วยคอปเปอร์ออกซีคลอไรด์ หรือปูนแดง หรือปูนขาว เพื่อป้องกันเชื้อรามีการปฏิบัติเหมาะสมปานกลางนั้น เนื่องจากเกษตรกรเห็นว่าเป็นการเสียเวลา และเลือกทาเฉพาะกิ่งที่มีขนาดใหญ่ นอกจากนี้เกษตรกรใช้วิธีพ่นยาทางลำต้นและใบแทนที่จะใช้วิธีการทาแผล ซึ่งไม่เป็นการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องตามหลักการปฏิบัติตามระบบการผลิตส้ม ของกรมวิชาการเกษตร (2546) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า กิ่งที่เป็นโรค หรือถูกแมลงทำลาย ตลอดจนกิ่งที่แห้งตายภายหลังการตัดแต่งกิ่งแล้ว และควรทาแผลด้วยคอบเปอร์อ๊อกซี คลอไรด์ หรือปูนแดง ปูนขาว เพื่อป้องกันเชื้อรา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม พบว่า อายุ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้เรื่องระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม และทัศนคติต่อระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม มีความสัมพันธ์กับคะแนนการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม

โดยอายุของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะยมาสำหรับส้ม แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรผู้ปลูกส้มที่มีอายุมากอาจจะมีประสบการณ์ในการปลูกส้มทำให้การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มได้อย่างถูกต้อง

ความรู้เรื่องระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรผู้ปลูกส้มที่มีความรู้เรื่องระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มมากจะส่งผลให้การปฏิบัติตามของเกษตรกรถูกต้องและเหมาะสมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ มนัสพร (2541) ที่ว่า เกษตรกรชาวไร่อ้อยส่วนใหญ่มีความเรื่องการใช้สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 77.3 และมีการนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเป็นส่วนมากร้อยละ 75.4

ทัศนคติต่อระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มในทางตรงกันข้าม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติของเกษตรกรทัศนคติที่ดีต่อระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม แต่ด้วยข้อจำกัดด้านเวลา ด้านเงินทุน ระยะทาง และการเข้ามาให้คำแนะนำช่วยเหลือในการปฏิบัติที่ถูกต้อง ทำให้เกษตรกรไม่สามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องตามข้อปฏิบัติของระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้ม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นิภา และ Schwartz (2532: ไม่ระบุหน้า) อ้างในวชิระ (2541: 12) เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติว่า ความรู้และทัศนคติ ต่างก็ทำให้เกิดการปฏิบัติได้ โดยที่ความรู้และทัศนคติไม่จำเป็นต้องสัมพันธ์กัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับระบบเกษตรดีที่เหมาะสมของผู้ปลูกส้มเขียวหวานในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยขอเสนอแนะการวิจัยดังนี้

1. จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า อายุ ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวานมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวาน ดังนั้น จึงควรมีการจัดฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้แก่เกษตรกรบ่อยครั้งมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกษตรกรมีทัศนคติที่ดีต่อระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวาน และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามระบบการผลิตของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวานต่อไป นอกจากนี้ควรมีการติดตามและประเมินผลความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรหลังจากเข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละครั้งด้วย เพื่อเป็นแนวทางให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการวางแผนดำเนินงานในการฝึกอบรมในครั้งต่อๆ ไป อีกทั้งเป็นการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยเกี่ยวกับการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวานได้อีกด้วย
2. เกษตรกรต้องการรวมกลุ่มชาวสวนส้มจีเอพี จัดตั้งเป็นสหกรณ์ชาวสวนส้มจีเอพี เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชาวสวนส้ม และเพิ่มอำนาจการต่อรองราคา
3. ข้อมูลในคู่มือ GAP ไม่ชัดเจน/ไม่ครอบคลุม บางครั้งทำให้ไม่แน่ใจว่าจะทำถูกต้องหรือไม่ โดยเฉพาะคำแนะนำในคู่มือเกี่ยวกับโรคและแมลงใช้ไม่ได้ผล จึงทำให้ผลผลิตเสียหาย (โรค แมลงระบาด) และควรมีการปรับปรุงเอกสารเผยแพร่การจัดการเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวานให้อ่านและเข้าใจง่ายขึ้น นอกจากนี้ทางรัฐหรือนักวิชาการควรมีการศึกษา วิจัย ทดลองอย่างแท้จริงก่อนที่จะนำมาถ่ายทอดหรือแนะนำให้แก่เกษตรกร (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกร)
4. ต้นทุนการผลิตสูง แต่ขายผลผลิตได้ราคาต่ำ เกิดภาวะการขาดทุน บางครั้งถูกพ่อค้าคนกลางหรือนายทุนเอาเปรียบ ราคาปุ๋ยและสารเคมี รวมทั้งปัจจัยการผลิตต่างๆ ได้แก่ อาหารเสริมฮอร์โมนต่างๆ มีราคาแพง บริษัทผู้จำหน่ายปุ๋ยเคมีแข่งขันกันโฆษณา และอวดอ้างสรรพคุณสินค้าของตนกันมาก ทางรัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกร)
5. เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการให้เจ้าหน้าที่มาตรวจเยี่ยมสวนบ่อยๆ และอยากให้เจ้าหน้าที่มาช่วยดูแลและให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกร)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมของผู้ปลูกส้มเขียวหวานในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ให้ครอบคลุมถึงวิธีปฏิบัติในทุกแง่มุม และเกิดผลดีแก่เกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม จึงมีข้อเสนอแนะในการวิจัยเพิ่มเติมครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

1. ควรมีการศึกษา เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตส้มเขียวหวานตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมกับระบบเกษตรอินทรีย์และแบบดั้งเดิม
2. ควรมีการศึกษาถึงการติดตามและประเมินผลเกษตรกรที่ได้ผ่านการรับรองระบบการผลิตเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวาน
3. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของเกษตรกรต่อระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวานและสินค้าเกษตรชนิดอื่นๆ ที่ได้มีการกำหนดและรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกของประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved